

24x36 spejlrefleksen er forældet!

Kamera, der er skabt for optagelser på højkant.

Det var en genistreg, Ihagee lavede for 37 år siden, da man lancerede verdens første 24x36 spejlreflekskamera, og siden har alverdens ESR-kamerafabrikanter trådt i Exaktas fodspor. Nu er det på tide med en nykonstruktion, måske vi kommer til at se den på photokina messen i Köln til september?

Af H. S. de Kue

Alle tiders kameratype

Da Ihagee fabrikken i Dresden i 1935 lancerede verdens første 24x36 spejlrefleks, Kine Exakta, var det en genistreg. Her var en kameratype, der gav ejeren både det billige filmformat og de ubegrænsede muligheder med teleoptik og næroptagelser. Egentlig var den lidt forud for sin tid, fordi datidens film var ikke særlig finkornet og heller ikke noget videre følsomme.

Resten af verden skulle først gennem en bølge af Leica- og Contaxefterligninger, inden der for alvor kom skub i produktionen af énøjede spejlreflekser i 24x36 formatet.

I dag findes der så at sige ikke en kamerafabrikant, der ikke vil have sin andel af markedet for denne meget populære kameratype.

Tilsyneladende har den alle fordele. På matskiven ser man præcis, hvad man får på filmen. Objektivt findes lige fra 15 mm til flere meter. Der er frit valg mellem en række forskellige lysmålersystemer gennem objektivterne.

Hvad i alverden skulle man så brokke sig over?

Det drejer sig IKKE om formatet

Når man ser på billederne til denne historie, tænker man naturligvis straks: nu kommer der vel en lovsang om 6x6 formatet, der giver en lille tand mere skarphed formedelst en tyk tegnebog. Men nej, det drejer sig IKKE om formatet, kun om konstruktionen.

Da Hasselblad, Bronica, Rolleiflex bl. begyndte at lave énøjede spejlreflekser i 6x6 format, startede de helt på en frisk. Der var ingen tradition, hvordan sådan et apparat skulle se ud. Der var heller ingen bestemt prisklasse, der begrænsede budgettet for konstruktøren. Grejet skulle sælges til professionelle fotografer, for hvem prisen ikke spiller så stor en rolle, som de tekniske egenskaber.

Derfor lagde man megen vægt på, hvordan tingene virkede i praksis. Ikke for en søndagsfotograf, men for en professionel, der betragter kameraet som et stykke værktøj.

Hvorfor slæbe tonsvis af tunge rør?

Hvis anskaffelsen af et énøjet spejlrefleks virkelig skal have nogen mening, skal man i hvert fald have andet end normaloptikken i sin kuffert. Mange amatører har til deres 24x36 system en række teleobjektiver, f. eks. 135 mm, 200 og 300 mm. Vil man fotografere dyr i naturen, specielt fugle, så lykkes det kun med virkelig lange brændvidder på 500-800 mm og længere (se f. eks. FOTO, november '71, side 22-25).

De lange teleobjektiver består af et meget langt metalrør, der forbinde kamerahuset med linsesystemet. Selv om man i dag bruger letmetallegeringer i stedet for messing, bliver det ikke så få kilo, man skal slæbe med.

Hvis det virkelig var nødvendigt, ku' det ikke nytte at gøre vrøv. Men der findes en hel anden mulighed,

der klarer de samme brændvidder med kun en brøkdel af vægten.

I stedet for et langt metalrør kan man bruge en bælg, der løber på en skinne. Objektivt (egentlig skal vi nu sige: objektivhovedet) fylder og vejer ikke mere end et normalobjektiv. Vil man skifte fra brændvidde 300 mm til en 500 mm, skifter man kun det lette hovede og skruer bælggen en snes centimeter længere frem.

Denne konstruktion eksisterer, men kun i filmsformaterne 6x9, 9x12 cm og større. Men hvorfor skulle man ikke kunne lave præcis det samme i 24x36?

Novoflex havde ideen

Nu er det ikke sådan, at man aldrig har kunnet købe noget lignende. Novoflex har i mange år fremstillet bælg, med og uden pistolgreb, der sammen med en række objektivhoveder 105 til 240 mm giver et udvalg af brændvidder med mindst mulig vægt. Samtidigt har man også den fordel at objektivterne kan indstilles til meget kortere afstande, end med et metalrør med snekke. Dette objektivsystem kan gennem tilpasningsringe bruges på samtlige ESR-kameraer, der har spaltelukker.

Alligevel ser man det ikke ret meget hos amatørfotografer. Ikke et ondt ord om vægtløftning som sport, men jeg fatter ikke, hvorfor man så gerne bærer på en kuffert fuld af tunge rør, når én enkel bælg gør samme gavn!

De mere professionelle 6x6 ESR-kameraer har ikke helt fulgt denne idé op, men på Zenza Bronica f. eks. kan man skrue objektivhovederne af snekken og sætte dem på en bælg. Denne bælg kan oven i købet vippes og drejes i alle retninger, så man kan undgå styrtende linier, man kan øge skarphedsdybden osv. På det énøjede Rolleiflex SL66 kan bælggen vippes op og ned med samme formål.

Ideen med en lang bælg, der erstatter de lange objektivrør, findes også i de toøjede Mamiya spejlreflekser og i det nye énøjede Mamiya RB 67.

Skift mellem sorthvid og farvefilm

Både sorthvid og farve er så spændende grene af samme hobby, at man nødig vil undvære en af dem. Hvad ville være mere naturligt end at skifte mellem de to, alt efter motiv, lys og billedidé.

Som 24x36 spejlreflekserne er konstrueret, skal man først spole filmen helt tilbage, skifte kassette, dreje hele vejen frem til det første ubelyste billede. Hele denne besværlige proces hver eneste gang, man vil skifte fra s/h til farve eller omvendt.

Det bli'r man naturligvis hurtigt ked af og derfor er den eneste løsning, at købe et komplet ekstra kamerahus. Dyrt, tungt og unødvendigt. Skiftemagasiner er opfundet, men glemt igen, undtagen på Zeiss Contarex og nogle Contaflex-modeller.

Men se på 6x6 spejlreflekserne! De har skiftemagasiner, som en øvet fotograf kan skifte hurtigere end du kan sige. Kodak-x-pan.

Skiftemagasiner betyder ikke kun sorthvid og farve i et og samme apparat. Det betyder også: når den ene film er færdig, har man tre sekunder senere en ny film i kassen til at skyde videre med. Hvor meget det betyder, ved vi allesammen, fordi vi selv har prøvet at skulle spole en 24x36 film hele vejen tilbage, mens striben af billedchancer forsvinder for aldrig at komme igen.

Tværformat eller på højkant

Prøv engang at kigge en stak tidskrifter igennem. Ligemeget hvad vi vælger, Life, Paris Match, osv. er langt de fleste billeder skudt i højformat.

Det har sin naturlige forklaring. Det mest brugte motiv er mennesket, der som bekendt ikke kryber rundt på alle fire. Desuden får fotografen pengemæssigt mest ud af et halsids billede, dvs. igen højformat. Også i mindre størrelser giver højkantbilleder de bedste layoutmuligheder.

Ikke så mærkeligt at de professio-

nelle skyder flest optagelser på højkant, hvis motivet ikke udpræget forlanger tværfORMAT. Alligevel fortsætter 24x36 kamerakonstruktørerne stædigt med at udforme apparaterne, som om de kun skal bruges i vandret stilling. Ikke alene er det ret besværligt at skyde på højkant, men nogle konstruktioner er simpelthen KUN lavet for tværfORMAT.

Eksempler? Det udskiftelige søgersystem, hvormed man ved stativoptagelser og lignende kan kigge ned i en lodret søgerlup med okularindstilling, kan KUN bruges i tværfORMAT. Et lysmålesystem med to CdS-celler, der skal udligne kontrasten mellem den lyse himmel og det mørke landskab, regner »op og »ned« kun ud fra den »sædvanlige« kameraholdning, dvs. i tværfORMAT. De mange skalaer, cifre og bogstaver i søgeren står kun på benene, så længe man holder kameraet i vandret stilling. Man kunne have valgt symboler eller sat tallene på skrå.

For at finde et 24x36 kamera, der er konstrueret for optagelser på højkant, skal vi helt tilbage til den gamle Leica med spejlrefleksforsatsen Visoflex I, hvor matskivens billedbegrænsning og kamerahuset drejede samtidigt med tandhjulskobling.

I det professionelle 6x7 cm format findes Linhof 220, der med sit pistolgreb med indbygget udløserknop ligner en moderne småfilmsoptager. Det skulle ikke være umuligt at lave en 24x36 spejlrefleks med et drejeligt kamerahus på et pistolgreb.

Et andet eksempel, der godt kunne kopieres i 24x36 mm, er Mamiya RB 67 kameraet, hvor filmmagasinet kan drejes en kvart omgang, mens al anden mekanik forbliver på sin plads.

Hvem bærer skylden?

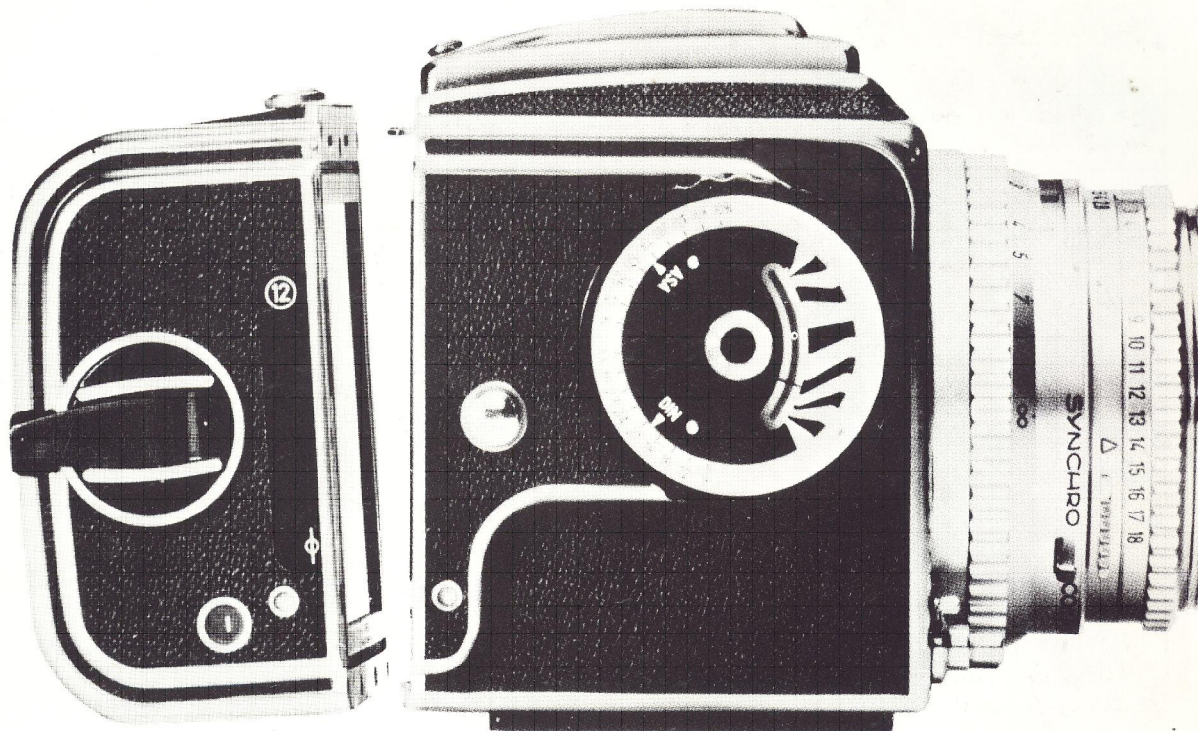
Til slut kan vi spørge: har kamerakonstruktørerne virkelig ingen fantasi? Eller får de ikke lov at boltre sig i nye ideer?

Jeg tror, at den dybere årsag ligger hos os selv. Kamerafabrikanter med virkelig nye ideer har gang på gang brændt sig på konstruktioner, der ikke fik det salg som de vitterligt fortjente.

Bare et enkelt eksempel: det geniale Canon Pellix med den tynde reflekslinde i stedet for et klappende spejl, måtte tilsidst udgå af produktionen, fordi der var for lille salg i det. Til trods for at det som første kamera i verden havde punktmåling i filmplanen.

Det bli'r afgjort en »ener« for fremtidens kamerasamlere, ligesom Adox kameraet med udskiftelig filmmagasin (1956), subminiaturekameraet MEC-16 med lysmåling gennem objektivet (1954) og Praktina med drejeskive for 3 objektiver (1955). Altsammen enestående ting, der tilsidst udgik, fordi købende publikum svigtede.

Men en gang imellem er der en fabrikant, der vover pelsen. Lad os håbe det sker igen. ■

Ekstra filmmagasiner for lynhurtige skift fra sort-hvid til farve.

En bælg kan erstatte teleobjektivernes tunge rør.

